

ЯМАТА

Моряка избяга от шума на морския град в разгара на курортния сезон и замина с Рожен и компанията му в планината. Нещо му тежеше, измъчваше го, и той търсеше начин да се измъкне от себе си. Дразнеше го всичко: и веселите курортисти, и яркото слънце, и миризмата на море – всичко онова, което доскоро толкова бе обичал и за което мечтаеше през дългото пътуване по моретата. За какво да стои в града? Скука, адска скука, която със своя единствен пръст човъркаше спомените му, напомняйки му за самотата... Мъчеше се да забрави всичко. По цял ден скиташе из градеца в някакво мрачно опиянение: не ядеше, почти не спеше, само пиеше. И отново пропуши.

Затова, когато Рожен му предложи да отиде с тайфата им, той прие без да се замисли. Искаше да се махне отгук.

Бяха разбрани момчета, почти на неговата възраст. Само Рожен бе десетина години по-голям, но се разбираха отлично. Големият раздрънкан фургон ги стовари в малкия планински градец след мъчително изкачване по стръмните пътища. Рожен час по час спираше, за да долее вода в прегряващия мотор, но все пак ги докара.

Всички бяха еднородни, че мястото е чудесно. Моряка не знаеше дали е така, но си наложи да повярва. Той не се опита да възприеме околната красота: само я констатира, без да позволи да развълнува вътрешния му мир. Кой знае защо искаше да запази мрачното си настроение – доставяше му мазохистично удоволствие.

А околността беше дива и красива. Летовници имаше малко – сега на мода бе морето. Момчетата се настаниха в голяма дървена барака, наричана с гръмкото име “Хамбара”. Хвърлиха изпокъсания, избелял брезент върху колата и слязоха до ресторантчето. Моряка вървеше след тях като сомнамбул. Мисълта му се въртеше в кръг и се блъскаше в главата му като вълчица в яма.

“Остави гадното си настроение и се усмихни! – каза му Рожен. – Да пийнем!”

Моряка се втренчи в него, сякаш не разбра нищо от това, което чу. Изпи питието си на един дъх, без дори да усети вкуса му.

“Ако я караш все така, нищо чудно да те видя някой ден с дуло в устата. Имаш ли още онзи скапан пистолет?”

Рожен посегна към якето му, но той инстинктивно сложи ръка върху джоба си, промърморвайки:

“Остави! Да не съм ученичка?”

Другите момчета ги гледаха, без да проговорят. Бояха се от Моряка.

Рожен проследи с очи семейството, което спря пред вратата на ресторантчето и после се настани в края на терасата.

“Я виж! Какво ще кажете за дъщерята?”

“По-скоро им е внучка” – рече някой.

Моряка повдигна небрежно поглед и съзнанието му неочаквано се избистри. Остана само чернокосата, с подчертани форми девойка, спряла за миг на стълбището с ръка върху бронзовия парапет. Огледа с любопитство заведението – явно бе ново за нея. Погледът ѝ пробяга през момчетата, но на Моряка му се стори, че погледна единствено него. Леката ѝ копринена рокля – синя с бели точки, се люшна от вятъра. Тя пусна парапета и я притисна към бедрата си, но и този миг бе достатъчен, за да се покажат загорелите ѝ стройни крака. Моряка реши, че само той видя това.

“Що за птичка е?” – попита някой, но не получи отговор, защото всички се питаха същото. Рожен забеляза оживлението, появило се в погледа на Моряка.

“Още по едно!” – извика той на сервитьора, пробута към него синя банкнота и добави: “Това е за тебе, но проучи що за птица е онази малката ...”

Моряка втренчи празен поглед в чашата си, изпи остатъка и отново се зарови в мълчанието си. Рожен обаче усети, че съзнанието му се бе раздвижило.

Сервитьорчето донесе коняка и съобщи поверително, че онези били югославяни, а старите били баба и дядо на малката.

Изпиха си коняка, платиха и тръгнаха. Повечето вече бяха забравили за югославянката, освен Моряка и може би Рожен. Моряка от своя страна се опита да прогони тази досадна мисъл от главата си и по едно време наистина успя. Само след час с отчаяние установи, че отново мисли за момичето. По-точно отново я видя в мислите си в същата онази поза до стълбището: с тъмна, паднала върху рамото ѝ силна коса, очертаните гърди под светлосинята рокля на бели точки, люшната от вятъра. Ръката, която пуска бронзовия парапет и я притиска към бедрата, но и този миг е достатъчен, за да се видят хубавите ѝ крака... Изглеждаше около осемнайсетгодишна, но като повечето южнячки бе рано развита...

Когато погледна към него, той почувства *нещо*, което го изтръгна от мрачното му вглъбение, макар да не можеше още да си даде сметка какво точно бе то. Помъчи се да я прогони отново от мислите си, но не успя. Момчетата се бяха излегнали полуголи по леглата и пушеха. Моряка потърси нещо за пиене, но не откри. Съблече се и легна върху хладния чаршаф с длани под главата.

По дяволите! Пак ли щеше да се появи жена в живота му? Забелязал бе, че появи ли се жена, се случва нещо лошо. Въпреки всичко не можеше да се предпази от това. Нямаше и месец, откакто се раздели с Марта. Знаеше, че гадното му настроение идва оттам и не можеше да повярва, че всичко това го беше засегнало така дълбоко. Малката го обичаше. Обичаше го, макар той да се опитваше да ѝ внуши, че всичко между тях е много по-малко от обич. Тя знаеше, че той не я обича, но въпреки това му отдаде всичката си любов. Беше почти дете в разбиранията си за живота, макар на години да не бе малка. Всичко научи от него. Когато накрая му каза, че ще имат дете, той побесня, а тя нехаеше, дори му се стори, че беше доволна. Настоя да го махне веднага, но Марта заплака и взе да го моли да не го прави. Извън себе си от гняв Моряка заплаши, че ще убие и нея, и себе си. Дори ѝ показа пистолета, който беше купил на старо в едно чуждо пристанище. Той не очакваше, че това ще я вразуми. Тя гледеше разтреперана черната смърт в дланта му и тогава разбра, че ще стори онова, което той искаше от нея.

Въпреки всичко тази история го извади от равновесие. Осъзнаваше, че не е безразличен към Марта, както се мъчеше да си втълпи, а това особено го тревожеше. Дали не я обичаше? Опита се да изхвърли това от мислите си. Все пак нещо го караше да чувства угризения, съжаление, а дали не и малко обич? Не, той не я обичаше! Не можеше да си позволи да обича! А когато се разделиха, всичко у него се затвори като в капан и нямаше начин да изхвърли спомена за нея.

Дните в планинското градче се проточиха дълги и еднообразни. Момчетата казваха, че не ги забелязват и той писа същото на майка си, макар да не мислеше така. Още няколко пъти срещна югославянката. Тя винаги излизаше с двамата възрастни. Живееха сами в голямата вила и обядваха там, но вечер, вероятно заради внучката, слизаха до ресторанта, където свиреше музика и сервираха, освен всичко друго и млечен

коктейл. Тя седеше до своята чаша със сламка и гледаше безучастно наоколо. Понякога погледът ѝ пробягваше през момчетата и на Моряка му се струваше, че тя поглежда единствено него. Липсваше му подходящ повод за запознанство.

После заваляха дъждове. Донесоха в бараката убит заек и решиха да обядват у дома. Падна се на него да иде в ресторанта за вино. Той неохотно скочи в стария пикап, от чийто покрив капеше вода и спря току пред входа на ресторанта. Влезе, като изтърси дъжда от шапката си. Вътре беше празно. Оркестърът не свиреше и неколцината посетители чакаха дъжда. Моряка напъха бутилките в сака и се канеше да тръгне, когато забеляза старите без малката. Озърна се учуден и я видя да седи до малката камина в дъното на залата. Седеше сама на масичка и пиеше своя млечен коктейл, протегнала ръка към оскъдния огън. Щом усети погледа му се извърна и пламъците хвърлиха странни отражения върху лицето ѝ. Морякът си помисли колко лесно е сега да иде до камината, все едно, че не я забелязва, сетне изведнъж да я съзре и да рече, загледан в огъня: “Хладен ден, нали?”

Но той не приближи до камината, не поиска разрешение да седне, не я заговори. Тръгна поривисто към вратата и скочи в кабината. Почувства в гърба си погледа ѝ, но не се обърна. Шевролетът изсвири с гуми и се втурна нагоре по хълма, пръскайки кална вода.

Заекът, печен на жар, беше превъзходен, виното – също. Колкото повече пиеше, толкова повече едно решение се затвърждаваше по-силно у него – разбра, че ако не го направи, ще се самоубие. Попипа се по джоба на якето и усети твърдостта на малкия Маузер. В един миг изпи до дъно чашата си, стана и каза:

“Тръгвам.”

Никой не го попита нищо. Само Рожен спря музиката от магнета и го изглежда изпитателно. Никой не знаеше къде отива, освен може би той.

Моряка бързаше по измития от дъжда асфалт към ресторантчето. Дъждът беше спрял. От юг времето просветля.

Ресторантът бе почти празен. Той и не очакваше да я заvari там. Забърза наново по пътя, изпълнен с мрачна решителност, с глава, замаяна от виното. Знаеше, че само тя може да го разбере, въпреки явните различия между тях. Знаеше, че тя мисли същото. Долови го в оня поглед, който разрови душата му и вдигна мътилка от дъното ѝ. Чувстваше го дълбоко в подсъзнанието си и това беше достатъчно.

Старците седяха под беседката и гледаха унесено към мократа гора. Момичето стоеше до фонтанчето и съзерцаваше как последните капки на дъжда смущават повърхността му. Внезапно се обърна, зърна го и замълча сподавено. Усмивката ѝ изчезна и остана само тревожното и напрегнато очакване, издаващо женската чувственост. Това го накара да простене болезнено.

Момичето хвърли бърз поглед към беседката и пое неуверено по алеята. Моряка тръгна решително след нея с такова изражение на лицето, сякаш излизаше на боксов мач. Момичето свърна зад елховите храсти и когато почувства накъсаното му дишане почти до себе си, спря и се обърна рязко. Погледна го с големите си тъмни очи, без да продума. Моряка позна този поглед. Знаеше какво означава. Той го накара да потръпне от отчаяние. Разбра всичко. Един удавник търсеше спасение, улавяйки се за друг. Тя прочете същото в очите му.

Моряка се уплаши. Предусети, че нещо лошо ще се случи и понечи да избяга. Испита самопрезрение, сякаш се беше опитал да ограби бедняк. Тя го погледна с

присъщото ѝ женско съчувствие. Беше виждала вече тези широки, отпуснати рамене, загорялата шия, устата му, родена да целува, гъвкавата му хищна походка, тесните бедра, стегнати в протрити джинси. Беше го срещнала това вече, някъде там, далече...

Внезапно почувства онзи порив, който кара жените да забравят всичко, освен инстинктивната увереност, че този мъж трябва да ѝ принадлежи въпреки всичко, и че ако това не стане, светът ще свърши в следващия миг! Хвана го мълчаливо за ръка и го поведе. Моряка вървеше след нея покорно и мисълта му прескачаше като в развалена грамофонна плоча. Отново беше попаднал във вълчата яма и знаеше, че само момичето може да го изведе от нея. Беше последната му надежда. “Може би все пак е по-добре да се застрелям” – помисли си той но знаеше, че няма да има сили да го стори.

Момичето го водеше все по-навътре в гората, сякаш знаеше пътя. Спря едва когато пътеката се стесни и свърши пред стръмен, скалист бряг. Хоризонтът бе далече, заличен от мъглите. Тя седна и го притегли настойчиво към себе си, сякаш беше малко бебе, което трябва да накърми. Той се подчини и се вгледа в нея с неочаквано доверие. Момичето се усмихна майчински. Тя почувства слабостта му и липсата на смелост да се справи със себе си.

Това го разяри. Испита сляпа ненавист към нея, защото се бе разголил пред тази чужденка, без сам да усети. Тя видя в очите му безумния пламък и в миг се почувства безсилна – отпусна се в ръцете му като счупена кукла.

Тогава Моряка почувства мекотата на младото ѝ тяло, топлината на гърдта ѝ, усети ягодилия дъх на устните ѝ. Целуна я стръвно, сякаш ѝ отмъщаваше. Тя заплака. Гледаше лицето ѝ съвсем отблизо, бледите ѝ устни, шепнещи нещо неясно, нервно потръпващите ѝ мигли, долови учестения ѝ дъх и разбра, че те двамата един без друг са загубени.

Тя беше разбрала това преди него. Искаше да го спаси, спасявайки себе си. Две изгубени в космоса души, така чужди и далечини, се бяха уловили една за друга като удавници...

Коя бе тя? Една съвсем непозната! Не знаеше дори името ѝ. Беше се притиснала към него, топла и потръпваща като древна хетера и нещо припряно шепнеше – дали молитва, или клетва, той не разбра, но знаеше, че е за добро.

Внезапно под топлината на гърдите ѝ почувства твърдостта на пистолета, спотаил се във вътрешния му джоб. Испита презрение към самия себе си. Силният човек не се нуждае от оръжие, беше казал Рожен. Оръжието е за слабите!

Той бръкна, извади малкия като играчка пистолет и го загледа с печална усмивка. Ще се разделим с тебе, брат ми, рече, и погледна надолу към пропастта...

Малката отвори очи и видя в ръцете му оръжието. Извика като обезумяла и се вкопчи в китката му.

“Пусни, ще го хвърля!” – викаше той, но тя продължи да се бори като котка. Предпазителят щракна.

“Пусни!” – крещеше Моряка. Момичето го погледна с необятна мъка – усещаше, че още недокоснато, щастието ѝ се изплъзваше безвъзвратно. Захапа ръката му.

“Недей!” – извика той и я дръпна рязко. “Не-е-е!” – изкрещя момичето и викът ѝ се сля с изстрела.

Той бе къс и дрезгав като кашлица на немощен старец. Малката го загледа смълчана, после отпусна бавно прегръдката си. Живото в погледа ѝ стана метално сиво. На устните ѝ се появи усмивка.

Моряка искаше да извика, да изкрещи, но не можеше. Опита се да я откъсне от себе си, но тя бе вкопчила здраво пръстите си в якето му и не го пускаше. После отпусна ръце и бавно се свлече в скута му. Косата се разпиля мъртва върху гърдите ѝ. Синята рокля на бели точки покриваше краката. Върху нея като забравена цигара димеше пистолетът.

Той дори не се наведе да го вдигне. “Силата на силния е в самия него! – казваше Рожен. – Той не се нуждае от оръжие...”

Пропастта зееше под него. До нея имаше две крачки.

18.07.1964 г. Юндола, Родопите.